

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzetvész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetn helyben a szerkesztőségnek, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beíratásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 új krajcárnyi díj számítottatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, június 21. 1859.

25. szám.

Második évi folyam.

Dobrai népszokások.

Ránosztai Rezsőtől.

Jelige....magyar mondás:
A mennyi ház, annyi szokás.
Népdal.

Bár a magyar nép tájszokásai majdnem mindnyájan hasonlók némi részben egymáshoz — mi közös eredeteket tanusítja; — de mégis minden tájrésznek, hogy ne mondjam falunak vannak kizárólagos saját szerű helyi szokásai: vagy viseleti, vagy cselekvényi, vagy szólási tekintetben — melyek mindig mint újak és újak tűnven föl, míg a nemzeti életünk belsejében gonddal buvárkodó előtt népünk jellem- s erkölcsi képzettségének kifürkészésénél mint adatok bírnak belbecsrel — addig a csupán olvasónak is — látva hol mennyire maradt meg a magyar nép ösereleti szokása a maga ép tisztaságában... vagy mennyire ferdítették el — nem megvetendő élvezetet eredményeznek...

I. Egy pár szó erről arról.

Dobra tiszta magyar ajku lakosokkal bíró faluja Szatmár megye délkeleti részében, egy kies fekvésű dombon terül el. Dus termésű szőlőhegyek mint óriási koszorúk körítik egy felől; másik oldalán szép nyílt mező terül el szabad kilátást engedve a messze távolba, honnan a végtelen rónaságon anda morajjal csavargó Kraszna folyam fényes tükre sugárzik elő... a mint méltóságteljesen a kékelő erdélyi bércek lábaihoz hőmpolygeti tiszta jóízű vizét...

Eredete e helységnek történelmi adatok hiányában bizonytalan, azonban ha az uralkodó népmondákra építünk szabad: úgy e falu a 18. században vette kezdetét csak. A magyarok ugyan is a hazánkba s így a Dobra körüli falukba is letelepített svábok miatt kénytelenitettek kivonulni saját falujokból, mert nem türhették a nagy száju veszekedő idegeneket. Midőn kivonultak fölmenének a legközelebbi dombra s ott hajlékokat építvén maguknak, egy helységnek veték meg alapját, melyet a gyakori „dombra“ — „dombra“ szótól elnevezének Dombra falunak, míg később azután a dombra szó átalakult, s lett belőle a jelenlegi név: Dobra. Ezt tartja a monda! De ha bizonyos tárgyak és térek elnevezéseinek csak némi jelentőséget akarunk

is tulajdonítani, akkor bizton következtethetjük azt, hogy e helység már a tatárjáráskor főnállott.

Lakóinak száma: 2300, kik közül 4 rom. kath. a többiek mind reformátusok, vagy miként ők elég gyarló önhittséggel mondják: „Magyar vallásuk.“ Ide tartoznának a 2300 felül még egynehány faluvégi cigánycsaládok is a létszám teljes kiegészítésére; kiknek azonban számukat határozottan megmondani nem lehet, miután tetszik nekik majd nagyobb majd kisebb számmal évenként három négy ízben is, eljönni és elmenni, szabadon vonva fel — kivált ezelőtt — hordozható fénycsarnokukat.... Néha 20—30-at is lát az ember egy-két szeggel, néhány teknő-kapocscsal (eszkába) s más ilyen szokott saját gyártmányu vaszerszámokkal bebarangolai a falut; máskor meg ha keresve keresne sem találna az ember egyet a félvilágért közülök....

A falu rendes lakói egyházi tanítóikat — s egy közibük telepedett haszonbérlet kivéve: mindannyian szorgalmas földészek; szellem, erkölcs és jellemre nézve a különböző népek közepette is megtartva azon eredetiséget, mely a magyart oly kitünőleg festi — habár nem egészen mentek is az idegen beavatkozástól.

II. A születés.

Ha észre veszi a dobrai nő, hogy: isten megáldá férjével kötött szövetségüket, s azon kedves érzésen, mely eltölteni szokott minden hölgyet akkor, midőn először jő azon boldogító öntudatra, hogy anya, átesett szive alatt őrizve tiszta szerelme zálogát.... ez édes örömben férjét legelsőbb részesíteni szent kötelességének tartja; s csak azután másokat. De a dobrai „fehérnép“ sajátos szemérmes mivoltánál fogva nem világos szóval szokja azt elmondani férjének; hanem kissé vagy többé a homály leplébe burkolt szavakban, s képes kifejezésekben adja tudtul. Több ilyes kifejezések vannak nálunk használatban, de mindenik oly rejtett, hogy: abból ugyan a közibök vetődött idegen bajosan volna képes azon értelmet s jelentőséget kivenni, melyre éppen használják. p. o. „Olyannak is fognak szöni a kinek még eddig nem szöttek“.... „Főkötőbe fogok járattni“... „Édes apjokom: ne sajnáljon ne nekem tiz garast finom gyolcsra.“.... Hogy azután a dolog értelmét felfogó édes apjokom rózsás kedvében a tiz gara-

son felül még egy-két édes csókot is ad a keblére hajolt piruló nőnek az kétséget nem szenved; közbe közbe elmondogatván „egyetlen egy édes anyjokom“ az eddig „asszony“-nak szólított menyecske ráruházván az „anyjok“ nevezetet, melyet azután rendszeren egész végig megszokott tartani.

A reményben levő nő azután elkezd lassankint fejketőcskét, polyát varrogatni. A tiz garasos gyolcsból egy keresztelési inget készít; melyet a lehető legcifrábban felcsipkéz, fodroz és szalagoz. De a lehető legnagyobb titokban teszi mindezt. A család bár melyik tagjának sem szabad észre venni aranyért sem; sőt még férje előtt is elrejtteni igyekszik, s ha történetesen ily foglalkozás közt meglepi, félreteszi munkáját....

A házi foglalkozásokban segít ugyan, s egyéb könnyebbszerű mezei munkákban is részt vesz, de a család tagjaitól és a házhoz tartozóktól mindig a leggyöngédebb kimélt- s megelőző tiszteletben részesül, s nagyobb, nehezebb munkákra nem csak nem kényszerítették; hanem inkább eltiltják tőle. Midőn pedig a nő áldott állapota már annyira ment, hogy nagyon észrevehető rajta, s mint egy népdalok szól... három rőf pánthika körül nem éri, akkor (kivált az új nős s fiatal reményes...) minden dologtul fölmentetik s hon marasztaltatik. Ezen állapot nevezetik marasztó állapotnak; innen a szójárás is: „olyan lassan mén, mintha marasztóban volna.“

A marasztó állapotban levő hölgy iránti tisztelet csaknem az öregek iránti tisztelettel határos, ha uton találkozik véle valaki — a bevett szokás szerint — kitér, köszön s ezt a legvagyonosabbnak a legszegényebbnak is megszokta tenni; sőt ezen előttük nagy-nak tartott kötelességöket a tanyán tartózkodó legcsintalanabb „sihederek“ — legénykéek — sem mulasztják el, mert a különben cselekvők általános megvetésnek tennék ki magukat.

Végre az előkészületek közben bekövetkezik a perc, melyet a nő kilenc hónapon át reménnyel boldogsággal vár... és a falu egy új lakossal, az ország egy új honfival vagy honleánnyal, a család egy ép egészséges taggal szaporodott; mert azon eset, hogy a gyermek kora születésben — idétlenül — jelennék meg: a legritkábbak közé tartozik; — a halva születés pedig éppen nem is fordul elő... Isten szép erős testtel és szilárd munkabíró idegzzettel áldá meg e népet; hogy bőven osztozhassék a munka-teher minden nemeiben; de érényes tiszta életet is tön sajátjává, — hogy ha már a fáradalma veritékes keservében osztozott; érezzen boldogságot örömet is: érezze azon boldogságát azon magasztos örömet, melyet a meg nem rabolt természet áldásos ereje nyújt a szép és élettéljes vidor magzatokkal az egészséges szülőknek....

III. Bölcsőzés. Lepedőzés.

Miután a gyermeket megfürösztötték, bepolyázták a családnál létező legifjabb leány behivatik, ha pedig a családban nincsen alkalmas leány, a faluból keritenek egy 14 évest már jó eleve, s midőn az adott jelre

bejött a betegágyas szobájába; a szolgálat tevő nők egyike beköti szemeit, s karjaiba tevén az ujszülöttet az apjához vezeti... Miután az apától visszajöttek a kendő leoldatik a gyermeket vivő leányka szemeiről. A leányka azután még a betegágyas szobájában háromszor fel és le járván a kis siró jószággal — mert különben hitők szerint nagyon tunya és rest lenne egész életében — az arra elkészített tulipános bölcsőbe helyeztetik; s mellé ülven ringatja dal mellett mindaddig, míg a szolgáltelevő asszony az anya ágya körül a lepedőzést végzi. A lepedőzés abból áll, hogy az ágynak három, faltól kiálló részét bekerítik lepedőkkel; melyek egész a földig lecsüngenek az ágyhoz erősített magas fákról, s úgy eltakarnak mindent, hogy sem az ágyból semmit, sem a benne fekvő nőt látni nem lehet. Ennek vége levén a bába a gyermeket anyja mellé helyezi, s a leánnyal — ki bölcsőleánynak nevezetik — miután egy kést és villát keresztben leszurtak volna a beteg nő ágyfejéhez — hogy régi szeretőjének lelke meg ne jelenjék nála, vagy valami ártó szándék ne férhessen hozzá — elindulnak komákat hívni. Komákul rendszeren azok szoktak meghívatni — ha vannak ilyenek — a kik már előbb a lebetegedett hasonló tisztség elvállalására meghívták; és pedig személyválogatás nélkül az egész család meghívatik. Ha a lebetegedett nő még senkinek sem komasszonya, akkor a legközelebbi ismerősöket hívják meg... Miután a tanuk illetőleg komák, megigérkeztek a kitűzött időre eljöni — mert igen ritka, hogy bár ki is közülök szívesen el nem fogadná a meghívást, sőt ha talán némelyek, kik kissé számot is tartottak reá elmellőztetnek, kész az örökös neheztelés — ha tehát mondom a komák megigérkeztek; a bölcsőleány és bába visszatérnek az ujszülöttes házhoz, elkészítendők a keresztlakomára szükségeseket.

Megérkezvén a komák, a keresztanya mig a többiek az utcaajtóban állanak bemegy a házba s a gyermeket felöltözteti a már említettem cifra ingecskebe; azután a bába s többi tanuk kíséretében elviszi az új polgárt a vallás tagjává avatni föl.

IV. Keresztelő. Keresztlakoma.

A kereszttség végbe megy a mindenütt szokásos szertartásokkal.

Keresztviz után az egész tisztelt komaság úgy a mint van a „keresztházhoz“ megy, hová a közeli szomszédok is megérkezvén elkezdődik a keresztlakoma... Legelőször a keresztanya keresztgyermekének emléket ad, ki egy aranyat, ki egy tallért, vagy a ki szegényebb tehetsége szerint egy huszast, ez a legtermészetesebb, hanem csak az a különös benne: hogy az ily emlékpénz oly mesterségesen van bevarrva rongyokba, aranyos papirosba sat., hogy ugyan csak dolgot ad kibontani, azért is ez emlékeket azon utasítással adják oda a szülőknek, hogy azt megtartván gyermekeik számára; csak hét éves korukban bontassák föl velök. A bölcsőleány és bába szintén megajándékoztatnak a keresztanya által. Az összegyűlte min-

denike akarata szerint egy kis összegecske pénzt tesz a bölcső leány által tartott kendőbe, s ez hasonlóul mint emlék — eltételek a gyermek számára, s nevezetik „bölcsőajándék”-nak. A mit a bölcsőleány kap ily alkalommal a keresztanyától meg néha másoktól is, azt „ringató fillérnek” hívják. A bölcső ajándékból az adók szokásos szándéka szerint: az új szülöttnek, ha fiú, tollas kalapot, ha leány piros rokokóját tartoznak venni a szülők, hét éves korában.

Az emlék és ajándékok kiosztása után háborítlanul folytatattik a lakoma, derült kedv, vidám tréfás beszélgetések között. Az újszülött „létadó” a keresztanya, s minden jelenlevő s jelen nem levő atyafiak egészségeért hangos felköszöntések tartatnak s még hangosabb pohárürítések történnek. Az örömapa nem kimél semmit, csak hogy nem nagy számu vendégeinek kelőleg szolgálhasson. Hiedelmök szerint a vendégek bus vagy derült kedve s kedélyhangulata befolyással lesz a gyermek egész jövőjére. Miként a vendégek a keresztlakomán leverték, unatkozottak, vagy éppen busak esüggedtek voltak, — akként az újszülött jövőjének zord egén is a szomorúság s bánat fellege fog vészterhesen lebegni, mely kíséri szakadatlanul egész életén át a nélkül, hogy tőle megszabadulni tudjon; s utójára is valami borzasztó, halálnál nagyobb szerencsétlenség érندی felnőtt korában; — mert ugy mondják ők — ennek elősejtése az, mi bensőleg nem engedí a jó kedvet föléledni, s a vendégek levertségét, szomorúságát okozza.... Ellenben minél jobb kedv, zajosabb tréfák, vidámabb bohóságok közt megy végbe a lakoma — már az bizonyos — hogy annál szerencsésebb, boldogabb, gondnélküliebb lesz a gyermek élete. Azért csoda-e? ha a család apa szegény, minden örömét, kedvét, szivességét az ajkára ültetve, mosolyog, nevet, dévajkodik nagy nyájasan a vendégek szemébe, csak hogy azok is vigak legyenek!? Csoda-é? ha előzékenysége határtalan a kínálgatásokban; különösen a boros kancsók körül?! Az pedig szintén igen természetes, ha a vendégek feltüzelve a folytonosan vig gazda szivessége által, egyet kettőt ugranak, dallanak, s az ily kedélyes mulatságot — mit sem gondolva a beteg nő alkalmatlanságával — a gyermek jövődébéli jóléte ügyében mitovább nyujtani szeretik. A gazdagabbaknál az ily multság sokszor egész másnap reggelig is el tart, s mind a gazda, mind a vendégek részéről minden kitelhető elkövetetik, hogy a gyermek minél szerencsésebb, boldogabb s gondnélküliebb életet élhessen.

(Folyt. köv.)

A néphagyományok gyűjtése ügyében.

(Ujabb szózat.)

(Vége.)

Hogy a hazai tudományosságnak imént átalakított figyeldjében mennyire vétetik ezentul tekintetbe ilyetén apróság,

nem tudom; mennyiben tartozik oda, azt sem vitatom; ez intézetnek multját megítélgetni sem akarom. Csak azon hiedelmemet fejezem ki, hogy bármennyi történt s fog is még történni a m. tud. akademia részéről nemz. hagyományaink érdekében; azért még soha sem lesz fölösleges egyeseknek önkénytes buzgalma s tevékenysége e téren. Még akkor sem, ha még anynyian lesznek is e tudományos testületben olyanok, kik előtt nyelvünk rejtelmek tárvák, kikről, mint a nagy szótár széles ismeretű szerkesztőjéről mondatik, hogy „nyelvünk élő szótára, s teljesen ismeri a magyar nyelv minden táj beszédmódját sat.” közvéleménykép hangozzék, hogy annak minden csinnyát binját kitanulta; mert ha ez éppen így volna is, a többeknek találkozó ítélete erősebb igazolását eszközli a közös észleletnek, s a helyesen állítottaknak biztosabb megállapítását szerzi; ellenkezőleg az eltérő tapasztalatok egymásnak ellenőrzésül szolgálhatnak. — Szükség pedig, hogy oly kincsnek, minőül nemzeti nyelvünket becsülni köteles az igaz hazafiság, minél több tudományosan avatott öre legyen, mi folytonos vizsgálatot igényel minél több oldalról.

Melyik országról lehetne biztosan elmondani, hogy annak természottudományi tekintetben tökéletes ismertetését birjuk, mely minden további fürkészetet fölöslegessé tesz? Hát még ha a folytonos változások- s idomulásokra gondolunk! De nálunk a jóhiszeműség főleg tudomány dolgában s az a hamar megelégedés, sokszor a látszatos eredményekben is teljes megnyugvás még igen honos. Ennek helyébe a buvárlati ösztön, kutatási szenvedély, szóval az a végső rétegekbe törekvő bányászati sürgelem, — mely a közöttünk még igen szokásos elnagyolás miatt többnyire haszontalan szörszálhasogatásnak, apróskodó bibelődésnek gunyoltatik, — valóban nagyon is kívánandónak látszik a tudomány bármelyik ágában. S így bizonyára a nemzeti nyelv ügyében is, mely mint a nemzeti szellem kifejezése, megtestesült nyilatkozata, kell hogy a nemzeti összeséget képviselje s a tudományos tekintélyek által is ilyenül ismertessék.

Nem mondhatni ugyan, hogy különösen a szó elemezgetésre szintugy mint egyéb eszmeboncolgatásokra nem mutatkoznék köztünk hajlam, de azt igen is, hogy a tények s tapasztalati adatok vizsgálása s az ezek alapján okoskodás aránylag még gyöngé haladást tanusít tudományos terünkön. E helyett annál sürűbben tündöznek föl az itélő tehetség neve alatt birtorkodó szabályzatlan képzelet szüleményei, az a priori okoskodások, felszeg irányu elméletek, üres hypothesisek. — Abstrahálunk s gyakran szabályul állítunk föl elveket tapasztalati adatok híjával, vagy egyes meg nem bíralt hiányos töredék-adatokból, s könnyen készek vagyunk holmi légből kapott eszmét iránytűül tekinteni... A sok eféléből elég legyen csupán Horváth István feleközvetének állításait érintve arra emléköztetni, a mi ősi származásunkra vonatkozólag egyik másik tudósunk által még maig is igen józan ítézet tiltakozása dacára egész komolysággal vitattatik; mig ezen kápráztató tudományos játékoskodás mögött nem egy igen is életre valóságunkról szóló történeti adat s nevezetős multunkat fényesen igazoló hagyomány s szózatot emléket hagyunk talán örökre elveszni. S így részint öntudatlanul, részint „mintegy lelkiismeretlen hidegséggel Medeaként koncoltuk — mint Révész J. mondá — nyelvünk organismusát.” (l. M. Akad. Közlöny 1853, 420 l.)

De ám lássa a légben röpkedő tudomány s a délceg kép-

zelet, mily emléket állít magának a szellemi műveletek történelmében, — mert hogy ama magasabb cél : a nemzeti genius követelte komoly feladat tisztán állna előtte, kissé bajos elhinni, — hanem a valódi tudomány mezején szerény napszámosra vállalkozó szellemi munkásnak, ki a közügy érdekében kíván hű szolgálatot tenni, messze kell felednie az ily végelemzetben nem egyéb mint egyéni kedvtöltést, különködő magán szenvedélyt, hanem igénytelen bányamunkásként lebecsátkozni mindazon penészes zugokba, omladék hézagokba, melyekben történelmi s hagyományos emlékeink nem csekély része még lapang. — Nem mellőzhetem itt a Magyar tud. akademiának 1853-ki igen figyelemre méltó „felszólítását a magyar helyirati nevek ügyében.“ (l. 1853. Akad. Közlöny 319. lap.) Pedig a tagosztály ezt mindinkább valószínűtlennek teszi, s még is a régi uradalmi határtérképeket is zugban rothasztják el sok helyütt.

Ha az egykor annyi jeles fejleményt termelt Kisfaludy társaság ismét életbe léphetne, talán következtetés folytatója lenne ama vállalatnak, melyet a népdalok és mondák kiadásával már oly örvendős sikerrel megindított vala, s mint a Magyar Mythologia eszméjének fölelevenítője további földataul ismerné, annak minél teljesebb alkotása végett minden kitelhető módon összeszerezgetni néphagyományaink szétszórta morzsáit. De az ohajtásunk nem teljesülhetése esetében úgy vélem a szász lelkes gyűjtők példáját követve kellene területekhez aránylag néhány avatott lelkesebbeknek összetett tehetséggel munkához fogniok, a mennyiben a körülmények engedik szervezett egyesületté alakulva mindennemű történelmi s nyelvhasználat. anyagnak szelvében kutatása s összeállítás végett.

A tanulmány által kellőleg tájékozottak rendelkezhetnének azután szintugy mint a szász tanárok másodrendű gyűjtőkkel is, mert mint Jókai mondja : a szellemi téren legnagyobb sem oly erős, hogy mindent egyedül megtehesse, de legkisebb sem oly gyöngé, hogy valami hasznot ne tehessen.“ Ez főleg a néphagyományok gyűjtésére nézve áll. Hisz nem csak Grimmék, de utánuk akár hány gyűjtő tapasztalá, hogy különösen a néphagyományok forrása gyakran a legigénytelenebb egyéniségek kebléből buzog legdusabban. Ebbeli tapasztalatunknak részünkről is néhány meglepő példáját említhetnők fel. De már így is kellően tul elég lesz most ennyi egyszerre oly tárgyról, mely ugyszólván homlok egyenest ellentétesnek mutatkozik a korunk érzelmeit hullámozgató eszmékkel. Csak mutatkozik mondom és pedig a felületesen gondolkodók előtt; mert szerintünk bizony most is éppen itt rejlik a „lenni vagy nem lenni“ kérdés; ez a nemzeteket aggasztó, csüggesztő kérdések kérdése. Csekélyes látszatu tárgyunknak e mély alapját eléggé észleli minden beható gondolkodása; a fölszinen tévedezők számára pedig, kik elől minden tárgy lényege homályban rejlik, megkísérjük még részünkről is ezt, a mennyiben telik, deríteni. Függessze föl tehát a jó olvasó a fölötti szánalmát, hogy mi ily válságos időkben ily kicsinyes dolgokon tételődünk. Tudunk több jelenetet az emberiség történetében, mely tanúsítja mikép egyes kiváló s naif lelkek annyira nem vették tudomásul korunk s környezetük érzelmét s mozgalmait, mintha a holdból csöppenetek volna elfoglalt helyzetükbe. Részünkre sziveskődjék nyájas olvasónk legalább előlegezni annyi bizalmat, hogy e sok szót nem ömlesztjük tollunkból s szívünkéből — a semmiért.

Igen valószínű, hogy a hadi hírek zaja közt e gyöngé hangu sopánkodások mint viharban a szelid sohaj meghallgatat-

lanul elhalnak; de a sajtolt bötök ótalma föntarthatja az ohajtott szélcsönd idejére, és a sziklára eső magvak e vihar által beföldelve kikelhetnek valahol, vagy éppen maradvá, ha nem is évezredig, mint az aegyptusi lobor zugaiban föntartott buzaszemek, egykoron még is újra kikelhetnek a körülmények verőfénye s a fölébredő részvét harmatozása által, ha majd az ágyuk moraja nem süketíti a füleket, hogy a nagy valóságokról szóló tanulságos mesét meghallhassák. — Avagy végre miért ne tegyük föl, hogy az érzemények megszámlálhatlan seregében most is találkozhatnak, melyek éppen a megrázkódtató zivatarok hallatára terelnek egyes egyeseket mélyebben magukba, s kezdik a belélet intenzív erejének fontosságát felfogni; hisz éppen a sajnosan érzett fogyás szemlélete keltheti föl a valódi gyarapodás iránti vágyat. Ezek pedig minden más szédítő okoskodás hangoztatása dacára is csakhamar meggyőződhetnek a felől, mikép a valódi létalapba vetett remény legbiztosabb horgony, és hogy az imént mondottak nem csupán beteges érzemény ábrándozásai, s nem üres álomképeket hajhász, ki jelenben, midőn oly olcsónak látszik az élet, az örömtelen jelenségeken busulva a multak sirboltjaiba szállong le föligézni a jámbor elhunytakat, hogy valaha még üditőleg megnépesődjék a sivar parlag s szellemi föltámadást, megifjodást ünnepeljen az igaz hitében állhatatos utód. Ezért böngészszünk a multak tarlóin s hintsünk job b magvakat a jövőbe.

Karcsai G.

Levelezések.

Pesten Junius 18-án.

(Fővárosi színezett képek helyett : — ?? — Politikai telegraphok. — Válságos csaták a — Svábhegyen. — Félelem a politizáló „quodlibettől.“ — A „Műszeretők“ a „Telivéren.“ — Halálozások a színpadon. — Greguss ur éneke „Tinódi“-féle hangjegyekre. — Lázadás a krinolinok ellen. — Irodalmi mozgalmak. — Az apostolok szétoszlása. — Üdvözlötünk!)

Egy vidéki jeles lapnak — kétségkívül — sok érdeket kölesönöz, ha rendes tudósításokkal lepheti meg olvasó közönségét — a fővárosból; minél fogva ezentul — ha úgy tetszik? — rendszeren értesítendem Szerkesztőségemet mindenféle mozzanatról, kuliszák mögötti érdekes pletykákról, nagyvárosi mulattató mendemondákról, és egyéb kellemes tarkabarkaságokról. Hogy leveleim „színezett képek“ leendnek, azt csak sejtetem az olvasóval, hogy azután meggyőződjék, miszerint valóságos batteriák, csatakedvelő hadseregek állanak rendelkezésemre. Egy levelező-újdondász érdemkereszties fővezére a hir-hajhászoknak, pletykakovácsolóknak,*) s más ily tiszteletes rendű s rangu műszeretőknek... Jelen napjainkban pusztán a politika érdeklí a közönséget, csak az ágyubömbölések kürtölése hat zilált lelkére. Jól van, hízlekedni kell e divatos gyöngéségnek! Nagy szó ez egy tudományos és szépirodalmi lap hasábjain, s a kivihetőség kérdése Szerkesztőségemet is zavarba hozhatja. — Azonban — kérem! — tessék nyugodtan maradni, levelező számára magántelegraphok állanak; öntetszésileg bánhat azokkal... Hinni, vagy nem hinni! — ez a jelszó.

Pünkösöd hétfőn — szokás szerint — megtartottuk a svábhegyi bucsut. Volt lárma, harc és háború! Bacchus, ez a tekintélyes potentát, megtámadta a borivászok zajos taborát. Oly gyorsan, oly véletlenül volt tervezve és intézve a roham, hogy a küzdők felugráltak asztalaiktól és neki mentek az —

*) Ezeket semmiféle kiadásban nem szeretjük. (Szerk.)

üvegeknek, melyeket a somlyaiak foglaltak el, s volt olyan csata, mely érdemes volna Olio vésőjére. Fáradtság és Bacchusnak ellenállhatatlan hatalma végre a borgyözőket leigázta; a csatátért odahagyák és táncoló lábakkal rohantak a barna zenészek elébe, kiknek kezeiben megszólamlottak a hegedűk, közbe-közbe a nagy trombita is fülsértőleg belemenydörgött; — s így folyt órákig a legkétesebb kimenetelű viadal; a lábak kitétek magokért, a nyirettyük sem pihentek... Mások árnyas helyekre vonultak és tökéletes semlegeséggel neki gyürköztek politizálni — kedvtüzesítő bor mellett. — Így tartott a multság — kevés változatossággal délutáni két óráig, midőn a haragvó ég föllegtáborait összpontosítá, s elkezdett villámkartácsaival hatalmasan menydörögni, azután megeresztette roppant záporát: — az elázott és megázott népek az ellenséges elemek elől nyilvános futásban kerestek menedéket... Mi szerencsére kocsira jutottunk, melyen a városba, onnét a városligetbe mentünk, mert az ég ismét kiderült. Tarka sokaság bolyongott a sétányokon, míg a kocsitakat nyargaló fogatok serege lepte el... A pesti nép pünkösdi ünnepeit a zöldben szereti átélvezni, de legtöbbször átázza; ott azután elsétálja az időt, vagy elsörözgeti. Hallani itt-ott furcsánál furcsább beszédet, melyekből „mutatvány“-képen szeretnénk valamit közölni, ha nem félnénk, hogy politizáló „quodlibetünk“ miatt az illem nagy hősei megbálszólnak, mert nem vagyunk Boz-Dickens tanítványai, s eredetiséget nem szoktunk affectálni rosszul választott fordítványokkal...

A 100 darab aranyot nyert „Telivér“ siri romjain beköszöntött a „Müszerezők“ mint hatalmas versenytársa a salonszagu (?) pályadíj nyertes darabnak. A küzdelem, melyet folytatott, s a bukás, mely halálosan sebezte meg a „Telivért“ sokszorosan fölcsigázta a „Müszerezők“ iránt a közönség érdeklődéses figyelmét. Színházunk hasonló lön a római amphitheatrumhoz... Elrejtett koszorúkkal várakoztak a diadal-maskodó szerző megjelenésére... A darab elkezdött: az érdekeltség főfokra lépet... a mese javában folyt — a közönség kedvetlenedik... a lehangoltság mindig nő... Szerzőt hívják — koszorú nem repül... Utoljára gördül le a függöny, s ime a sugólyukból kiemelkedik a „Telivér“ agyon kritizált véres árnyéka, meglátja a „Müszerezők“ kísérteties szellemét, bukottan, mint egy vidéki szincédula hor-

dozót... Az árny lenézőleg kacag, a szellem aggodalmasan mosolyog, bámul a távozó közönségre, várva a — tapsvihart... Néma csend... Azután kezet nyújt a Telivérnek, de az arisztokratikus büszkeséggel visszautasítja, egyszerre váratlanul megölelkeznek, mert a halál mindenkit kibékít — hát még a szinpadon!.. A „Requiem aeternam dona eis Domine“-t már „előleges jelentésben“ elénekelte nekik Greguss ur... Sic fata tulere!..

Azt beszélnek, hogy a lázadás nyíltan kitört delnőink között — a krinolinok ellen. Bécsben a szép összeesküdtek nagy meetinget tartottak, melyben a szélesebb krinolinok viselői vettek volna részt és pedig — krinolinok nélkül. Mint telegraphi újabb sürgönyeink jelentik — a harcias szellemű amazonok kimondák az irtó háborút, s legott a veszedelmes gyűlésben — rettentő példaadásul — egy előkelő terjű krinolin az emésztő lángok martaléka lön! A férfiakhoz pedig nagyhangu proklamatiókat bocsájtottak, melyben a szép nem kegyvesztésnek büntetése alatt egyenesen megtiltják oly nőkkel társalogni, kik még tovább is a francia eredetű krinolinokkal titkos szövetségben állanak. Mondják, hogy a gyűlés rendszabályai zajos éljen kiáltások között fogadtattak...

E nagyfontosságú hírt siettem a „Delejtű“ t. olvasóival tudatni, reménylén, hogy általában harcias hireim előlegesen is biztosítják számomra az érdemes közönség kegyét és elismerését!

Az irodalom nem mozog; a tudományos szakavatottsággal vezetett „Uj magyar muzeum“-nál egyéb figyelemgerjesztő munka nem jelent meg*).... Semmi polémia!

Mióta V... I... nincs itthon, az irodalom tagjai, mint hajdan az apostolok széjjeloszlottak, mire bizonyos lap azt hiszi, hogy a társaságnak ő adta volna a legvégső csapást!! Legyünk magunk iránt igazságosak, ha más szemében meglátjuk a szálkát, magunkéban vegyük észre a gerendát; az önelteltség, s a fenhéjazás veszélyes kórsága a léleknek, mert kiskoruságot árul el, s eszébe juttatja az embernek a szarkáról szóló mesét!..

Most elég ennyi üdvözlétül a — „Delejtűnek.“

*) Ho, hó! hát a Magyar Nyelvészet, Jókai Decameronja, Halmágyi Saphirája meg Hatvani történelmi emlékeinek harmadik kötete. (Szerk.)

T Á R C A.

A vetélytárs.

Beszély.

Emiliától.

(Folytatás.)

A mint a hideg téli napok beálltak, elhagyták a csendes falut. Komor, borús idő volt; a csipős szél kinosan zokogott, a száraz ágakról az utolsó levelek hullottak alá, sárga, fonyadt levelek, a haldokló természet ez utolsó sohajtásai. Jenni még egy pillanatot vetett e kedves helyre, boldog éveinek e csendes tanyájára, aztán lelkében egy istenhozzádót mondott édes anyja sirhalmának, vissza fojtotta a könyvét, mely e gondolatra szemében gyűlöngött, mélyen belehuzta magát a meleg utiköpenybe, és a mint a falu utolsó házai is eltűntek

szemei elől, úgy tetszett neki, mintha élte boldogságának hátát fordított volna örökre. —

Azonban csak néhány napig tartott a borongós érzet. Tavasszal a legsötétebb felhő is csak rövid ideig képes elfedni a napot, és miként a természetben, úgy van ez az ember életében is: fiatal korunkban nem tudunk sokáig busulni; Jenni szívéből is néhány nap mulva elenyészett a szorongató érzés; a váltakozó vidékek, melyeken utjok elvezet, elfoglalá elméjét, és ha az őszi természet a hervadás képét tüntette is elé, a föléledt lélek függetlenül alakítja át a külső benyomásokat, az őszből új kikeletet, a halálból új feltámadást varázsol elő magának; így Jenni lelke is.

És nyugodtsága visszatértevel szívében ismét a szerelem lett az egyedül uralkodó hatalom. Helyesnek találta férjének határozatát, hogy a fővárosban akar élni, multság, műelve-

zetek között, a rang és szellem lélekemelő társaságában, nem a csendes faluban, mely ily kitünő szellemre nézve természetesen rideggé válhatott. A zajos társas élet azért nem zárja ki a szerelmet, mint magával elhité, sőt még magasabb fokra éleszti azt. Minél szorosabban foglalkozunk a külső élettel, annál jobban tudjuk becsülni, azt a belső ragyogó világot, melyet a szerelem szívünkben támasztott. Az összehasonlítás által még inkább kitünik, hogy nem lehet azt összehasonlítani semmivel. Neki ugyan nincs szüksége ilyen élesztő szerre; ő a nélkül is úgy szereti férjét, hogy jobban már nem is lehet; de ő nő, a nőnek egyedüli hivatása a szerelem, ez neki mindent pótol; de a férfiak egészen mások, nekik a szerelem mellett más igényeik is vannak; az ő szívökben nincs kizárólagos érzet, hanem az egyik ép oly szükséges, mint a másik, egyik egészíti ki a másikat, és így a szerelem is a nagy világban új meg új táplálékot nyerend, mindig erősebbé fejlődik.

A maga részéről is mindent el fog követni, hogy e tekintetben férje igényeinek megfelelően. Le kell tennie a féltékenységéről, az önbizalmatlanságról; az ember mindent elérhet, a mit erős lélekkel magában föltesz, szokta volt mondani boldogult édes anyja, és ő most érzi, hogy ez csakugyan úgy van. Ő fényleni, ragyogni fog a fővárosban, nem önmagáért, oh nem! mi neki fény és ragyogás! hanem férjeért, szerelmeért! Nem alamizsnaként akarja birni férje szívét, hanem ki akarja azt érdemelni; hadd bámulja, irigyelje a világ férjét nejeért; e célt fogja ő magának kitűzni, e felé fog ő törekedni a szerelem lankadhatlan erejével, és bizonyosan el fogja azt érni; a világ tisztelni, bámulni fogja őt, és akkor e tiszteletet és bámulatot mind le fogja tenni férje lábaihoz, mint a hogy a katona leteszi fegyverét a diadal ostroma mellé, mikor a győzelem és dicsőség ki van víva.

És édes gyönyörrel varázsolta lelke elé azt a kedves meglepetést, azt az örvendetes bámulatot, midőn Letenyei őt a nagy társaságok közepette híven oldala mellett találandja, egy vigalomból a másikba repülni, soha ki nem fáradva, folyvást új időtöltéseket tervezve, őt, kit eddig oly féltékenyek visszavonultnak ismert! Oh mi kedves meglepetés lesz az férjére nézve!

E határozatra azután szemlátomást vidámbbá lön, és midőn a fővárosba értek, oly vidám volt, mint már régen nem.

III.

Letenyei csakugyan álmélkodással nézte nejeének jellembeli megváltozását; de ez nem volt reá nézve oly örvendetes, mint azt a szegény Jenni szerelemtel lelkében képzelte. Egészen másra számított; arra tudniillik, hogy neje semmi gyönyört nem találva a fővárosi életben, féltéken fog visszahuzódní az igényeivel és nézeteivel ellenkező élettől, és akkor ő háborítlanul fogja átengedhetni magát vágyainak, melyek most annál szilajabban tomboltak lelkében, minthogy a míg napája élt, úgy is csak erőszakkal le voltak bilincselve. Lelke kárpótlás után sovárgott, a mit gazdagul vélt magának megszerezni, és ime, mind ezen reményektől megfosztotta őt neje megváltozott természete! A helyett, hogy visszahuzódnék tőle, csak annál forróbban ragaszkodik hozzá; a helyett, hogy kerülné a zajos mulatságokat, még ő sürgeti, kifogyhatlan a módok föltalálásában, mikép lehet fényes vigalmakat rendezni; ma saját házában, holnap egyik barátjánál, holnapután megint más helyütt, és ez így megyen minden nap egy folytában, és mindenütt ő az első, az ő vigalmai a legfényesebbek, az ő kedélye a legvidámbb. Ő róla beszél az egész város, mindenütt ő a bámulat, a kitüntetetés tárgya, hogy a férjnek szinte kötelessége, folytonosan oldala mellett lenni.

Nyügnök, tehernek tartotta tehát neje jelenlétét az ő mulatságaiban, bilincsek, mely napról napra nehezebbé, elviselhetlenebbé vált előtte, annál inkább, minthogy oly távol volt csak sejtelmétől is azon valódi oknak, mely neje lelkületét megváltoztatta, mint a milyen távol voltak a két szív

igényei egymástól. Mert őt semmi nemes ok nem vezérlé cselekedeteiben, nejeről sem volt képes nemesebb indokot feltenni. Azt hitte, Jenni azért vett erőt eddigi nyugalmat szerető természetén, mert őt félti, mert örködni akar felette; azért keresi annyira a vigalmakat és szórakozásokat, hogy minden okot elhárítson a távozhatásra tőle, hogy szüntelenül körülötte lehessen, hogy annál könnyebben szemmel tart-hassa őt.

Minél inkább igyekezett tehát Jenni férje szívét magának biztosítani, annál inkább fordult el az tőle; még fényesebb vigalmakat rendezett tehát, még vidámbb hangulatot erőszakolt magára; a kik látták, el voltak ragadtatva nemes izlése, finom modora, ragyogó szellemétől, és míg mindenfelül magasztalásokat, hódolatokat aratott, és a világ azt hitte, hogy ő a legboldogabb nő a fővárosban, addig szíve sajgott a nagy keserű fájdalomtól; mert az a kiért egyedül ragyogni akart, a kinek egyedül ki akarta vinni tetszését: férje, közönyös maradt, és napról napra hidegebbé lön iránta. Senki sem vette észre az ő boldogtalanságát, sem annak kuforrását, mert mindeddig ő is férje is legalább a világ elől el tudta rejteti beiso érzelmeit, de mindegyik köztük érezte, hogy csak rövid ideig tartson még, és a mosolygó felszint irtóztató vihar kavarja fel, és mindegyik áhítozott mód és alkalom után, hogy e nyomasztó helyzetből szabadulhasson.

És ohajtásuk teljesült.

Az utolsó időben a társas körökben egy fiatal nő jelent meg, a ki finom izlés és élénk szellem által könnyen vesélyes vetélytársa válhatott volna Jenninek.

Marchesa Tintoretta Árpádinának hitták; magyar eredetű volt, egy előkelő, de nem igen vagyonos család ivadéka, ki több évvel ezelőtt Tintoretti olasz grófhoz, kivel Fűreden megismerkedett volt, nőül ment, és most néhány évi távollét után mint fiatal özvegy tért vissza honába. Tintoretti Árpádina már tul volt ugyan az első ifjuság tavaszán, de azért még mindig nagy szépség volt, főleg azok előtt, kik a „piquant“ szépséget — mint nevezni szokták — kedvelik. Lényén gyönyörű öszhangzatban olvadt egybe a két ország jellegé, melyeket egyiránt hazájának vallott: míg kerekded teli arca, szabályos, szép vonásai a magyar eredetről tanuskodának: a szemében égő villanszerű tekintet, az eleven piros ajkak, és vonásainak gyorsan változó kifejezése a meleg éghajlat gyermekét sejteté velünk. Valóban Árpádina csakugyan vesélyes vetélytársává válhatott volna Jenninek, ha a két nő között azon lényeges különbség nem létezik, hogy az egyiknek az önzés, a másiknak a szerelem volt vezéresillaga; az első mindenkinek, az utóbbi csak egynek akart tetszeni, azon egynek, a kit szívből szeretett. Az utóbbi tetszeni akart, mert szeretett, az első, mert nem tudott szeretni.

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— Tisztelt olvasóink eddig könnyen észrevehettek, miszerint oda törekszünk, hogy lapunk tartalma ne csak mulandó érdeket szerezzen, hanem nagyobb részben maradandó becű is legyen. Midőn azt hisszük, hogy ezen törekvésünket nem kis mértékben elértük, tán nem követünk el szerénytelenséget, mert hisz ez nem a mi, hanem tisztelt munkatársaink érdeme, kik eddig buzgón támogattak, és kiknek sorában legünnepelebb iróinkat is felismerhették t. c. olvasóink. Jövöre is a legjobb biztosításokat birunk, melyeknél fogva a közelebbi félévben előfizetőinknek szintoly tartalmas mint érdekes olvasmányt ígérhetünk. Ez uttal csak annyit említünk hogy nevezetes történelmi kufókat és nagybecű eredeti okleveleket, életrajzokat és történetünk némely kétesebb helyeit felvilágosító értekezéseket, minöket eddig minden mivel magyar örömet olvasott, fogunk közleni. Dr. Ötvös Agoston ur Tholdala gi Mihály eddig egészen ismeretlen 1630-ki

portai követségi naplóját“ igéri, melyet nevezett jeles tudósunk a k. fejevári káptalani levéltárban fedezett föl. A mit a Tárcában közlendünk abban inkább a költészet nyájas gyermekeire ismerendünk, melyek bizonyosan nem kevésbbé szívesen fognak fogadtatni, mint a lap többi tartalma.

— Jelentettük már, hogy a jobb sorsra érdemes Szépirodalmi Közlöny megszűntével, Székely József szerkesztése mellett Folyó ívek című időszakos munka fog megjelenni. Ezen új vállalat öt heti füzetekben a politikai események átnézetét hozandja. Ezen kívül a magyar közönséget a legelső lángelmék műveivel megismertetni akarja, mi célból már az első füzetekben hozandja Machiavellitől Florenz történetét, Macaulaytól „Baco“, Prescotttól „V. Károly“ jellemzését. Shakespeareat egy hosszabb költeményt stb. — Arra nem látunk okot — mond a szerkesztő, előfizetési felhívásában — hogy a jelen háborus időkben az olvasás szükségét bizonyítgassuk. Nagy Sándor vagy Napoleon nem olvasták, de csinálták a harci híreket és még maradt idejük a táborban is Homer vagy Ossian olvasásában ama lelki élvezet keresni, melyet az éber szellem ép úgy megkíván mint a test az álmodást vagy mindennapi kenyeret. Ime egy új bizonyítvány, hogy a politikára is éretlenek azok, kik azt hiszik, hogy a politikai hírekben kívül egyebet olvasni nem szükség.

— Mai számunkkal szétküldjük az „Alföldi Kalauz“ című képes naptárra szóló előfizetési felhívást, mely újra tanúságot tesz, hogy a vidéki sajtó is mozog. A naptárt szerkeszti Ováry Lipót.

— Legelők mennyisége Magyarországon. A pozsonyi kerületben terület 653493 hold 644 öl, holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 37²/₃ kr. összes tiszta jövedelem 1,059531 fr. 55 kr. A soproni kerületben 786512 hold 176 öl; holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 35⁴/₃ kr. összes tiszta jövedelem 1,252662 fr. 41 kr. A budapesti kerületben 1,471511 hold 465 öl; holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 46⁴/₃, összes tiszta jövedelem 2,610686 fr. 24 kr. A kassai kerületben 581549 hold 275⁶/₄₈ öl; holdankinti tiszta jövedelem 27³/₈ kr. összes tiszta jövedelem 267855 fr. 41 kr. A nagyváradi kerületben 1,001397 hold 192 öl; holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 43⁶/₈ kr. összes tiszta jövedelem 1,732919 fr. 41 kr. Összesen tehát 4,494463 hold 152⁶/₄₈ öl legelő, holdankinti tiszta jövedelem 1 ft. 32³/₈ kr., összes tiszta jövedelem 6,923656 fr. 22 kr. — A bánási kormánykerületben van 886457 hold 580 öl legelő, holdankinti tiszta jövedelem 2 fr. 32¹/₈ kr. összes tiszta jövedelem 2,247394 fr. 9 kr. — Horvát-Tórországon és a tengerparton van 325888 hold 410 öl legelő, holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 26³/₈ kr. összes tiszta jövedelem 469071 fr. 58 kr. — A régi Magyarországon tehát, Erdélyt ide nem értve találunk 5706808 hold 1142⁶/₄₈ öl legelőt melynek holdankinti tiszta jövedelme 1 fr. 41³/₈ kr. összes tiszta jövedelme 9,640122 fr. 29 kr. pengő ezben.

— Szeged városa ez év folyamában az országutakon mintegy 1315 fát ültetett, de miután sok ember van ki a pusztításban inkább leli gyönyörűségét mint az alkotásban, ezen fákban mintegy 300-an gyökerestől kirántattak, úgy hogy a városi tanács kénytelen volt az ily pusztítók bejelentésére díjt kifizetni. Bizony a meddig ily vandalizmus köztünk még történhetik, mivelődésünkkel neigen dicsekedjünk. A közönséges fák ültetése, ápolása és őrzése még csak az első lépés volna a népesség higgadt kedélyét próbára tenni, meddig kellend még várakoznunk míg virágbokrok, kert alkatok, gyümölcsfák is közhelyeken tenyészethetnek, a nélkül hogy kegyetlen kezek által összevissza ne tiportatnék, gázoltatnék és roncsoltatnék minden!

Temesvári ujdonságok.

* Bécsből írják a P. Ll.-nak, hogy ott feltűnt, miszerint a nemzeti bank minden kérelemnek a fiók váltószámítolási intézet alaptörvényének ideiglenes felemelésére eddig megfelelt, és csupán csak a temesvárit ezen kedvezményből kirekesztette. Ha a bank azon nézetből indul ki, hogy neki mint hitelinté-

zetnek egészen más rendeltetése van, mint valamely jótékonyági intézetnek, ebben csak igazat adunk neki, és azt hiszem, hogy részvényeseinek érdekét szembe véve, mielőbb valami üzletbe fogna, lelkiismeretesen kérdezni köteles, vajjon ez a részvényesek hasznára javára fog-e eldőlni. Már pedig a temesvári fióktintézet, mint bizonyosan állítattott, nincs veszelvezetve, és a bank ott még egy fillért sem vesztett. Ha annak dacára a temesvári kereskedelmi kamarának folyamodását elutasította, még evvel bizalmatlansági votumot ki nem mondott, mely az ottani piacot kellemetlenül érinthetné, hanem úgy látszik, hogy a bank elvében fekszik inkább az iparos helyeket támogatni, mintsem a speculációt, és ezért további ilyenféle folyamodások, melyek iparos helyekről nem jönnek alkalmasint szintén nem fognak tekintetbe vétetlni. Itt legalább így fogják föl a bank határozatát. (Mely különben hivatalosan még most sem érkezett tudomásunhra. Szerk.)

* F. hó 15-én nagy zápor- és jégeső látogatta meg városunkat, mely mintegy másfél óráig tartott, és mint később hallottuk, Ság, Gyírok, Ó-Telek sat; vidékére is elterjedt. Figyelmeztetjük a közönséget a biztosítás jótékonyására. Ujabb időben Hold-M.-Vásárhely a magyar biztosító társulatnál jég ellen 250000 ft, tűz ellen 80000 ft értékű vagyont biztosított. Bagh (gödöllői járás) és Ernesztháza községe (Torontál) tömegesen biztosították vagyonukat. A tömeges biztosítás az egyes biztosítás felett azon előnnyel bír, hogy a fennevezett társaság ily esetben tetemes díj elengedést nyújt, s a tömegben biztosítók kevesebbet fizetnek, mint aránylag egyenkint.

*** Színházi dolgok. F. hó 11-én először került nálunk színre Katona József híres drámája Bánk bán. A szinkörben akarták előadni, de az eső miatt a városi színházban került előadásra, a minck nagyon örültünk, mert ezen remek magyar dráma nem a szinkörbe való. Viszonyainkhoz képest az előadás sokkal sikerültebb vala, mint vámi jogunk volt. Mondhatjuk, hogy a főszereplők egy pár hüvelykkel magasabbra emelkedtek a közönséges színvonal fölé; mit különösen Feleki Szabó Amáliára (Gertrud) János (Bánkban) és Déési (Peturbán) urakra vonatkozunk. Jánosi ur, ki ezen előadással nekünk nemes élvezetet szerezni akart, és ki ezt azért jutalomjátékaul választá, köszönetet érdemelt volna; de a közönség köszönete nagyon soványan sült ki, mert a ház ugyszólván üres volt. Ezen szomorú részvétlenséget 12-én 16. és 18-án is tapasztaltuk, midőn a Vén bakancsos, Fidibus és a Cigány színre került. Az utóbbi darab Benedek ur, szintén egyik jelesebb színészünk jutalmául volt hirdetve. A közönség annyi személyből sem állt, mint a mennyi a színlapon volt olvasható. Valóban nem tudjuk, az igazgató ur napi jövedelméből színlapjait fizeti-e vagy a faggyugyertyákat, — a gázvilágítást bizonyosan nem győzi. Magyar színház látogató, vagy igazabban: nem látogató közönségünk olyan mint az, mely idegenkedését a komolyabb olvasmánytól a politikai mozgalmak iránti kirekesztő érdekkével leplezgeti. Azt mondják némelyek, hogy azért nem mehetnek ez évszakban a színházba mert nagyon melegük van. (Ha az igazgató ezt mondaná, értenők.) Dehogy azért, dehogy azért. Tudjuk, hogy pár hét óta minden áldott nap esik az eső, a mi igen hüvössé teszi a levegőt, különben is annyi a szabad tér Thaliánk templomában, hogy tikkasztó hőség ellen panaszkodni képtelenség. Szeretnők tudni, hogy Nagy-Becskerek, Ujvidék, Zombor, Szabadka sat. messzire és más éghajlat alatt fekszenek-e tőlünk; mert ha jól vagyunk értesítve, dacára annak, hogy az ottani lakosok hasonló gondoknak alávetve mint mi, dacára hogy azok is érdeklődnek a politikai constellatio iránt, dacára hogy ők sem oly tiszta magyarok, mint a debreceniek vagy szegediek, és hogy az ő naptárunkban is most június hava áll, ők az ott megfordult magyar szintársulatok előadásait mindig szorgalmasan látogatják. — Végre is az a jelgénk, hogy: „csak az nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.“

H I R D E T É S E K .

Cs. kir. szabadalm. osztrák állami vasutársaság.

22883

9814

H i r d e t é s .

A cs. kir. szabadalm. osztrák állami vasutársaságnak szerencséje van ezennel közhirre juttatni, hogy a magas cs. k. kereskedelmi, ipar s közmunkák ministeriumának meghatalmazása folytán a társaságnak közönséges árszabályaiban utazók és pogyász szállítására meghatározott díjak f. é. június 15-től kezdve további rendelkezésig 25 perccel felemeltek.

K i v é t e l e k .

1. A közönséges és különös biztosítási díjak, bár mi előforduló esetekre a jelen díjszabásban fentartatnak.
2. Szintígy minden katonaszállítások számára, melyek katonai sorkönyv, és minden egyes katonai személyek, melyek katonai rendelvény által elindítatnak, az eddigi árszabályi tételek változatlanul maradnak.
3. Következő feljegyzett szállítmányok, mint : hadi élelmezési javak, kőszemek, gabona, (buza, rozs, kétszeres, árpa, zab, szemes tengeri) hüvelyes vetemények, gumós növények, liszt, öl- és épületfa, trágya, olajlepény, repcemag, téglá- és építési kő, kősó és só az eddigi ártételek szerint fognak fizetni, melyek részint az 1859. január 1-én közzé tett közönséges árszabályokban, részint az azóta kihirdetett külön árszabályokban, ugymint 1859. január 1-én közzé tett számára az éjszakai és délkeleti vonalon; március 20-án és ápril 20-án 1859. gabonaszállítmányok számára a Bécs-Ujszőnyi vonalon; március 20-án 1859 és május 1-én 1859 gabonaszállítmányok számára a délkeleti vonalon indokulásukat és alapjukat lelik.
4. Az eddigelé Ollmütz és berekesztőleg Hohenstadt közti vonalnak állomásain egyrészt, másrészt Brünn közt személyek- és árukszállítására foganatban lévő árszabályok változatlanul maradnak.
5. További foganatban fentartatnak :
 - a) A 1859. február 15-én a Prága és a reichenberg-pardubici vaspálya állomásai közt járó teherszállítmányok számára kihirdetett külön-árszabály.
 - b) A 1858. ^{september 14-én} _{1859. február} közzé tett 19-dik számú külön árszabály, mely által a szállítási díjak kötött és sajtolt állapotban lévő kender számára az éjszakai és pardubitz-reichenbergi vonal több állomásai közt meghatározottak.

J e g y z e t .

A mutató lajstromok felragasztásai, melyekből a személybileték ára a különféle vonalokra nézve kitetszik, minden állomáson a pénztári ablakokon fognak történni.

Bécs, május havában 1859.

A cs. kir. szab. ausztr.

államvasut-társaság főigazgatójától.

10. sz. (2-3)

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításán a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonló házi gyógyszerek közt **egyedül csak ez** tüntetett ki **érdemmel**, s a nemzetközi esküszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonló készítményei irányában elvitázhatlanul behizonyíttatott.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszerárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitünőnek bebizonyult Seidlitz-porok városban és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze túlterjed. Hogy mit képes mivelní Moll Seidlitz-porainak biztos gyogyereje, nevezetesen **gyomor** és **alhasi hántalmaknál**, s hogy azok mily jelentékeny segélyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szivdobogás, vértodulás, gyomor-görcs nyálkásodás, gyomorégetés s külömbféle nőnemi betegségeknek azt már mint bebizonyult tény kell elismerni és számos gyenge idegzeti személyek e porok okos használata által már gyakran lényeges könnyebbülést és új életerőt nyertek.

Temesvárott rendeléseket fogad a fenebbi gyógy-szerekre **Uhrmann M.** papír- és mű-árus úr.